श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-२ (Sem_4) **प्रश्नपत्र-८** **गुणाः - ७०**

विषयः - पुराणेतिहासः CE 2.4.8 **समयः - ०३:०० तः ०६:००**

दिनाङ्कः - २६-०४-२०१६ **सन्दर्भग्रन्थः - महाभारते मोक्षधर्मपर्व**

युनिट-१

प्रश्नः -१ कयोश्चिद् द्वयोः ससन्दर्भं विवेचनं कुरुत । ०८

(१) यथा काष्ठं च काण्ठं च समेयातां महोदधौ ।
समेत्य च व्यपेयातां तद्वद्भूतसमागमः ॥

(२) नास्ति विद्या समं चक्षुः नास्ति सत्यसमं तपः ।
नास्ति रागसमं दुःखं नास्ति त्यागसमं सुखम् ॥

(३) यथा धेनुसहस्रेषु वत्सो विन्दति मातरम् ।
तथा पूर्वकृतं कर्म कर्तारमनुगच्छति ॥

प्रश्नः -२ प्रह्लादावधूतसंवादविवेचनं कुरुत । ०८

अथवा

जनकस्योक्तिविवेचनं कृत्वा बोध्यगीतां विवेचयत ।

प्रश्नः -३ द्वयोः टिप्पणी कार्या । ०४

(१) ब्राह्मणेन्द्रसंवादः । *(२) भरद्वाजभृगुसंवादः ।*

(३) मङ्किगीता । *(४) सेनजिद्-ब्राह्मणसंवादः ।*

प्रश्नः -४ अधोलिखितेषु पञ्चानामुत्तराणि लिखत । ०५

(१) इन्द्रः केन रूपेण आगतः ?

(२) "सैकतसतेवः" इत्यस्य कोऽर्थः ?

(३) पिङ्गला का अवर्तत ?

(४) गाधोदकेमत्स्यः कथं जीवति ?

(५) शम्पाकः क आसीत् ?

(६) मङ्किः कः अवर्तत ?

(७) आशा कीदृशी नैराश्यञ्च किम् ?

युनिट-२

प्रश्नः -५ कयोश्चिद् द्वयोः ससन्दर्भं सप्रसङ्गं व्याख्या कुरुत । ०८

(१) अतिथि र्यस्य भग्नाशो गृहात् प्रतिनिवर्तते ।
स दत्त्वा दुष्कृतं तस्मै पुण्यमादाय गच्छति ॥

(२) आर्द्रपाणि: समुत्तिष्ठेन्नार्द्रपाद: स्वपेन्निशि ।
देवर्षिर्नारद: प्राह एतदाचारलक्षणम् ॥
(३) गुरुभ्य आसनं देयं कर्तव्यं चाभिवादनम् ।
गुरूनभ्यर्च्य युज्यन्ते आयुषा यशसा श्रिया ॥

प्रश्न: -६ शिष्टाचारणवर्णनं कृत्वा पापनिन्दां धर्मप्रशंसां प्रतिपादयत । ०८

अथवा

आश्रमधर्मान् सविस्तरं विवेचयत ।

प्रश्न: -७ चत्वारि लघूत्तराणि दीयन्ताम् । ०४

(१) क: प्रथम: आश्रम: ?
(२) "श्रोत्रसुखा गिर:" नाम किम् ?
(३) "उच्छवृत्ति:" नाम किम् ?
(४) "स्तेयम्" नाम किम् ?
(५) "पञ्चार्द्र:" नाम किम् ?
(६) ब्राह्मणोच्छिष्टं भोजनं कीदृशं प्रोक्तम् ?

युनिट-३

प्रश्न: -८ पद्यद्वयस्य सन्दर्भसहितां व्याख्यां कुरुत । ०८

(१) रागेण जापको जप्यं कुरुते तत्र मोहित: ।
यत्रास्य राग: पतति तत्र तत्रोपपद्यते ॥
(२) सत्यमेकाक्षरं ब्रह्म सत्यमेकाक्षरं तप: ।
सत्यमेकाक्षरो यज्ञ: सत्यमेकाक्षरं श्रुतम् ॥
(३) यथा चन्द्रो ह्यमावास्यामलिङ्गत्वान्न दृश्यते ।
न च नाशोऽस्य भवति तथा विद्धि शरीरिणम् ॥

प्रश्न: -९ आत्मनो नित्यसत्तां सविस्तरं प्रतिपादयत । ०८

अथवा

जापकेक्ष्वाकुकथावर्णनं कुरुत ।

प्रश्न: -१० टिप्पणीद्वयं लिखत । ०४

(१) ब्रह्मप्राप्ते: उपाया: ।
(२) बृहस्पतिमनुसंवाद: ।
(३) सत्यमहिमा ।
(४) जपयज्ञ: ।

प्रश्न: -११ पञ्चानां लघूत्तराणि लिखत । ०५

(१) मोक्षधर्मपर्व कस्मिन् पर्वणि वर्तते ?
(२) कृष्णद्वैपायनो नाम क: ?
(३) ध्यानयोग: कतिविध: ?
(४) बाहुजीविन: के प्रोक्ता: ?
(५) वाग्वज्रा: के प्रोक्ता: ?
(६) केषां वाग्युद्धं तीव्रं भवति ?
(७) यम: कस्य पुत्र: ?